

Museumscenter Blåvand

Om planerne for et nyt turistmuseum ved Vestkystens største ferieby

Af Mette Bjerrum Jensen & Claus Kjeld Jensen

Udfordringen

Hvornår opsøger turister museer på deres feriedestination? Det gør de, når de får en unik museumsoplevelse i helt særlige omgivelser. Det gør de, hvis de gerne vil kende historien bag det sted i verden, de besøger. Det gør de, hvis de historier og genstande, der vises, kun kan opleves hér. Og det gør de især, hvis oplevelsen er en social begivenhed, der kan nydes og deles som ægtepar eller familie, og på tværs af generationer.

Danmarks næstestørste turistdestination, Blåvand, mangler et sådant museum. Derfor er Museet for Varde By og Omegn i samarbejde med arkitektgruppen BIG – Bjarke

Ingels Group, og takket være donationer fra A.P. Møller og Hustru Chastine Mc-Kinney Møllers Fond til almene Formaal og fra Varde Kommune, gået i gang med at skabe en attraktion, der skal formidle viden om Danmarks vestligste kystkultur til de mange danske og tyske turister, der besøger Blåvand-området. Det ny museum er planlagt til at åbne sommeren 2017.

Projektet

I Blåvand er det naturligvis Vesterhavet, plantagerne og hederne, der trækker gæster. Her kan de få en social ferie som familie eller par. I disse år er der stor fokus på at udvide

Det kommende museum i Blåvand vil blive skjult mellem klitterne, gemt i en bunke jord, der fungerede som anlægsrampe til Tirpitzbunkeren i 1945.

David Zahle og Bjarke Ingels fra BIG på besigtigelse i Blåvand i 2012 – på toppen af den jordrampe, der i 2017 vil svare til taget på BIGs nye museumsbygning i Blåvand.

Forprojektet på Museumscenter Blåvand blev lanceret i Rundetaarn i forbindelse med en udstilling af vestjyske kunstnere, arrangeret af Sydvestjysk Udviklingsforum, der også gav stor økonomisk støtte til forprojektet på Museumscenter Blåvand.

turistsæsonen i Blåvand, men der mangler attraktioner til at understøtte helårsturisme. Et af kommunens og turistbranchens ønsker er en historisk baseret information til gæsterne om det sted, de besøger. Og som museum vil vi gerne formidle de mange vigtige vestkyst-historier fra dengang, mennesker gik på Atlanterhavssletten mellem Danmark og England og tabte deres ravamuletter, over skibshandlen i Vadehavet og et af 1500-tallets største udskibningssteder, Sønderside, til forklaringen på, hvorfor området omkring Blåvand i dag er spækket med betonbunkers fra Anden Verdenskrig.

Museet for Varde By og Omegn ønsker derfor at bygge et nyt, stort museumscenter i Blåvand i tilknytning til et af museets mest besøgte udstillingssteder, Tirpitz-bunkeren fra Anden Verdenskrig. Tirpitz-bunkeren ligger i et smukt, fredet klitlandskab på grænsen mellem Nationalpark Vadehavet og Naturpark Vesterhavet. Fra toppen af bunkeren er der udsigt til både Vadehav og Vesterhav.

Tilbygningen skal rumme et oplevelsescenter målrettet det potentielle publikum blandt det høje antal feriegæster ved Blåvand. Det primære formål med museumscentret er at skabe en helårsoplevelse, hvor børn og voksne gennem leg og eksperimenter, læring og fordybelse forstår samspillet mellem natur og menneske på Danmarks vestligste sted. Det skal være et sted med både smukt belyste montere og et sted, hvor alle kan prøve sig frem til viden om historien. Et sted hvor børnemuseet er integreret i det almindelige museumsrum, og hvor der samtidig er plads til eftertanke om krig og kunst.

Fire udstillinger i ét museumscenter

Det er museets ønske at samle tre eksisterende udstillinger under ét tag og desuden tilføje en fjerde udstillingssal til store, skiftende udstillinger, så museumscentret kommer til at rumme fire særskilte udstillinger, der både skal kunne ses hver for sig og fungere som en helhed. De fire dele er:

Bunkermuseum Tirpitz

Tirpitz-bunkeren er bygget som del af en af besættelsesmagtens største kanonstillinger i Danmark. Med udgangspunkt i bunkeren er det ønsket at fortælle historien om Atlantvolden. Ikke med fokus på beton og kanoner, men med fokus på de mennesker, der byggede og bemandede den. Og de lokale, der så byggeriet skride frem og interagerede med både besættelsesmagt og danske håndværkere.

Danmarks Ravmuseum

Danmarks største ravmuseum ligger i dag i Oksbøl, 15 km fra Blåvand. Samlingen her, der er en af Verdens 10 bedste ravsamlinger, skal flyttes til det ny museumscenter, hvor "nordens guld" kan udstilles i de smukkeste tænkelige rammer ved den kyststrækning, hvor de største mængder rav findes.

Histolarium Blåvand

Landskabet omkring Blåvand rummer en lang række historier om forholdet mellem menneske og natur. Fra århundreders sandflugt og voldsomme stormfloder, der fik hele byer til

Arkitekterne fra BIG, der tegnede forprojektet til Museumscenter Blåvand

at forsvinde, over dramatiske redningshistorier til vor tids tæmning af landskabet og konflikterne mellem landbrugets, sommergæsternes og militærets brug af det. Disse historier skal fortælles i histolariat, der vil være en krydsning mellem et kulturhistorisk museum og et eksperimentarium – men med fokus på arkitektonisk at sikre et behageligt miljø med lavt støjniveau.

Skiftende særudstillinger

Med flere millioner gæster om året, hvoraf mange kommer igen år efter år, har Blåvand et enormt potentiale for at kunne trække et anseligt publikum til store, skiftende udstillinger af kunst eller kulturhistorie. Derfor er det ønsket at etablere faciliteter hertil.

Om de potentielle gæster

Besøgsforventningerne

Museet har i forbindelse med projekteringen af det ny museum foretaget en undersøgelse af potentielle brugere i samarbejde med analysebureauet Anex. Undersøgelsens formål var at afdække, hvilken type udstilling, feriegæsterne i Blåvand ville opsøge i henholdsvis skulder- og hovedsæson, og afklare, om det var en fordel eller ulempe at fortælle tre kernehistorier med én indgang. Resultatet af undersøgelsen var, at de potentielle gæster er kræsne. De vil have historier, der engagerer dem, der berører dem personligt. Og de vil gerne kunne være aktive.

Målgruppen

De tre udstillinger i det ny museum har forskellige kernemålgrupper. Tirpitz-stillingen besøges i dag af en overvægt af mænd og drenge, og især den tekniske del af Atlantvoldsbyggeriet har et mandligt publikum. Det er vores forventning, at flere personhistorier vil få det modsatte køn til også at bruge tid i udstillingen. Ravmuseets besøgende har en lille overvægt af kvinder, men vil i den ny udstilling få et større fokus på "ravjagt". Mange familier

bruger timer af deres ferie på at gennemsnøge opskyl på stranden for rav, og dette fokus vil sandsynligvis flytte målgruppen i retning af flere mænd og familier. Afsnittet med Vestkystens kulturhistorie, "Histolarium", vil rumme fortællinger, der traditionelt ses af et veluddannet publikum 50+, men iscenesat på en måde, så såvel børn, unge som legende voksne aktiveres i fortællingen, og museumsbesøget først og fremmest bliver en social oplevelse for hele familien eller gruppen.

Frem mod 2017

Det kan måske synes tidligt, i årbogen for 2013 at beskrive et museum, der først åbner i 2017. Og umiddelbart

kunne man godt mene, at det er et projekt, der først lige er i sin vorden. Men i virkeligheden er det snarere halvvejs. De første kim til det nye museumscenter spirede tilbage i 2010-11, og i 2012 kunne vi præsentere BIGs projektforslag og samtidig lave "brugerundersøgelse" i Blåvand blandt de forhåbentlig kommende brugere af museet. Hele 2013 er gået med at kvalificere projektet, lave miljøvurdering og lokalplanmateriale og ikke mindst med at finde finansiering til byggeriet. Med uvurderlig hjælp fra Varde Kommune og med en særdeles generøs donation fra A.P. Møller og Hustru Chastine Mc-Kinney Møllers Fond til almene Formaal, faldt alle disse ting på plads kort før årsskiftet 2013-14. 2014 kommer til at gå med detailprojektering, ansøgning om dispensation i forhold til Lov om

Fra udstillingen om Atlantvolden vil der blive adgang til kanonbunkeren gennem en betontunnel. Grafik: BIG.

Klitfredning og udarbejdelse af udbudsmateriale. Om alt går vel, kan opgaven med at bygge museet sendes i udbud sidst i 2014, og så vil hele 2015 forhåbentlig stå i byggeriets tegn. Sideløbende med detailprojektering og byggeri i 2014-15 bliver der arbejdet med de kommende udstillinger, så vi er klar til at bygge dem op, når vi får bygningen overdraget af håndværkerne sidst på foråret 2016. En stor del af arbejdskræfterne hos Museet for Varde By og Omegn vil i de kommende år blive brugt på at styre disse processer med det mål, at Blåvand får en ny attraktion til sæsonen 2017.

Det er måske ikke en helt enkel sag, at få turister til at opsøge et museum på deres ferie. Det er utvivlsomt blevet sværere, fordi tilbuddene til dem i sommerlandet er blevet flere og turisterne er blevet mere kræsne. Samtidig

er turister også blevet mere opmærksomme på, at der skal mere til end strandtur og shopping for at ferien bliver mindeværdig. Forhåbentlig kan vi med det nye museumscenter i Blåvand tilfredsstille selv de mest kræsne, men også de, der aldrig havde regnet med, at et museumsbesøg kunne være feriens gode oplevelse for familien. Rammerne derude bliver i hvert fald indbydende og overraskende. Samtidig bliver de så fleksible, at det bliver muligt at lave mange forskellige og skiftende udstillinger. Ikke mindst det sidste er vigtigt – for publikum vil blive ved med at stille nye krav. Også efter 2017.

Artiklens forfattere kan kontaktes på ckj@vardemuseum.dk (vedrørende projektet og byggeriet) og mbj@vardemuseum.dk (vedrørende udstillingerne).

Den kommende museumsbygning i Blåvand kommer til at bestå af fire rektangulære rum, der skal indrettes i tre forskellige formidlingsstile. Grafik: BIG.